

Aan de leden van de Vaste commissie voor VWS
van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

[Per e-mail via: cie.vws@tweedekamer.nl](mailto:cie.vws@tweedekamer.nl)

Geachte woordvoerders gehandicaptenbeleid,

Op 10 december staat het plenaire debat over de implementatie van het VN-verdrag Handicap op de agenda. Dat is hard nodig. Ieder(in) is de petitie 'Ons geduld is op' gestart en wij steunen dat initiatief. In het rapport van het VN-Comité herkennen wij veel van de zorgen en kritiek die wij, samen met cliëntenorganisaties, in de afgelopen jaren ook steeds hebben geuit.

Gewoon meedoen, integraal bespreken

Ons ideaal is dat iedereen, ongeacht een beperking, gewoon kan meedoen en een betekenisvol leven leiden, hoe verschillend de invulling daarvan ook kan zijn. Dit vereist integraal overheidsbeleid op verschillende terreinen, zoals de arbeidsmarkt, wonen, onderwijs, sport en vrije tijd. Wij onderschrijven de oproep van het VN-comité voor een alomvattende implementatiestrategie dan ook van harte. De *Nationale strategie voor implementatie van het VN-verdrag Handicap* en de *Werkagenda* waar nu aan gewerkt wordt - en waaraan wij als VGN onze bijdrage leveren - bevatten op zich goede initiatieven, maar zijn niet toereikend en de voortgang gaat veel te traag. De verkokerde aanpak binnen zowel kabinet als Tweede Kamer helpt hierbij niet. We hebben er eerder vergeefs voor gepleit de begrotingsonderdelen die het gehandicaptenbeleid raken van verschillende ministeries, in aanwezigheid van de betrokken bewindspersonen, integraal te bespreken. Inclusie is een taak voor het hele kabinet en de hele Tweede Kamer!

Rechtsgelijkheid & postcodezorg

Het VN-comité wil dat Nederland nationale normen en richtlijnen vaststelt om ervoor te zorgen dat het VN-Verdrag in alle gemeenten effectief wordt uitgevoerd. Wij vinden het verontrustend dat staatssecretaris Maeijer in haar beleidsreactie de nadruk blijft leggen op 'gedecentraliseerde wetgeving' en 'beleidsruimte voor gemeenten'.

DATUM

4 december 2024

KENMERK

B20241204SV

BETREFT

Plenaire debat implementatie
VN-verdrag Handicap

BIJLAGEN

-

CONTACT

Theo van Uum

TELEFOON

06 – 15 03 51 70

E-MAIL

thvanuum@vgn.nl

Bezoekadres

Oudlaan 4
3515 GA Utrecht

Postadres

Postbus 413
3500 AK Utrecht

+31 (0)30 273 93 00
info@vgn.nl
vgn.nl

Zij lijkt daarmee de essentie van de kritiek van het VN-comité, namelijk het realiseren van rechtsgelijkheid voor mensen met een beperking in het hele land, naast zich neer te leggen. Wij onderschrijven het pleidooi voor harmonisatie van regelgeving en procedures. Er moeten basisnormen zijn waar iedereen in Nederland op mag rekenen. Het mag niet van de postcode afhangen, welke zorg iemand krijgt. Dit is niet alleen essentieel voor de rechtsgelijkheid van burgers met een beperking, maar ook bevorderlijk voor het terugdringen van administratieve lasten bij gemeenten en zorgaanbieders. Het ontbreken van uniformiteit in het sociaal domein leidt op dit moment tot veel bureaucratie en frustraties.

Participatie

Een betekenisvol leven en deelname aan de samenleving zijn belangrijk voor iedereen, ook voor mensen met een beperking. Het is positief dat bij de uitwerking van spoor 2 van de Participatiewet aandacht wordt besteed aan mensen die vanwege hun beperking nog geen betaald werk kunnen verrichten. Deze mensen willen en kunnen waardevol bijdragen aan de samenleving, vooral als er aansluiting is bij hun individuele talenten en wensen. Samenwerking tussen gehandicaptenzorgorganisaties, bedrijven en maatschappelijke organisaties kan hierbij een belangrijke rol spelen. Denk aan mensen met een beperking die vrijwilligerswerk doen in verpleeghuizen, sportkantines of tuinen verzorgen van ouderen. Ook zijn mensen met een beperking steeds vaker actief op dagbestedingsplekken en leerplekken bij bedrijven. Hoewel deze activiteiten nog geen loonwaarde hebben, zijn ze van grote maatschappelijke en persoonlijke betekenis en vormen ze een opstap naar betaald werk, op korte of lange termijn. Deze initiatieven verdienen structurele steun.

Werk moet lonen

Daarnaast moet de overstap naar betaald werk altijd lonen, ook als iemand vanwege een beperking slechts één of twee dagen per week kan werken, aangevuld met dagbesteding op andere werkdagen. Dit is vaak langjarig het geval, waardoor mensen niet uit de uitkering komen. Juist dan is een ruimhartige vrijlatingsregeling van belang, zodat zij er qua inkomen echt op vooruitgaan. Bij wisselende inkomsten is het essentieel dat deze schommelingen geen negatieve gevolgen hebben voor de toeslagen die iemand ontvangt. De effecten hiervan moeten in ieder geval worden gedempt.

Inclusief onderwijs

Als VGN delen we de kritiek van het VN-comité dat het VN-verdrag Handicap een veel betere uitwerking verdient. Bijvoorbeeld als het gaat om het zetten van stappen in een betere toegankelijkheid van het onderwijs, inclusief de leermiddelen die in het onderwijs gebruikt worden, voor kinderen en jongeren met een beperking.

Er ligt een belangrijke opdracht voor OCW om met een verdere uitwerking te komen voor de aanbevelingen uit het rapport gericht op ondersteuningsprogramma's voor kinderen met een handicap en meer inclusief onderwijs, waar soms ook wetswijzigingen bij nodig zijn.

Wonen

De druk op de woningmarkt is groot. Voor mensen met een (lichamelijke) beperking geldt dat niet iedere woning geschikt is of geschikt te maken is. Het bouwen van voldoende toegankelijke woningen blijft dus een belangrijk aandachtspunt. Maar ook flankerend beleid is op dit moment te vaak niet 'inclusief' opgesteld. Zo is de Stimuleringsregeling Zorggeschikte Woningen (SZGW) wél beschikbaar voor het bouwen van woningen voor ouderen met een VV4 t/m VV10-Wlz-indicatie, maar niet voor ouderen met een beperking met een soortgelijke zorgvraag. Bij de begroting VWS werd hier een motie over ingediend (36600 XVI nr 60), die door minister Agema is ontraden vanwege het ontbreken van financiële dekking. Ten onrechte, want het budget van de stimuleringsregeling zou door deze motie niet wijzigen. Er kunnen evenveel woningen mee gebouwd worden, alleen ná de motie voor een iets bredere doelgroep dan nu het geval is. We hopen dat deze motie snel alsnog in stemming komt en op uw steun kan rekenen.

Toegankelijke verkiezingen: hulp in het stembokje

Hoopgevend is dat de minister van BZK momenteel (eindelijk) een wetsvoorstel voorbereidt, waarin wordt opgenomen dat 'hulp in het stembokje' ook voor mensen met een verstandelijke beperking mogelijk wordt. Helaas lijkt die hulp in het stembokje alleen door een getraind lid van het stembureau geboden te mogen worden en niet, zoals wij bepleiten, door iemand naar eigen keuze. Deze laatste mogelijkheid bestaat nu al voor mensen met een lichamelijke beperking en die mogelijkheid zou wat ons betreft moeten worden uitgebreid naar mensen met een verstandelijke beperking. Wij roepen u op om het kabinet te vragen deze uitbreiding in het wetsvoorstel op te nemen en het wetsvoorstel vervolgens zo spoedig mogelijk in te dienen, zodat hulp in het stembokje bij de eerstvolgende verkiezingen daadwerkelijk geregeld is. Dan kan Nederland ook de 'interpretatieve verklaring bij artikel 29' intrekken, zoals het VN-comité aanbeveelt.

Enkele nuancerings bij het rapport van het VN-comité

We onderschrijven het overgrote deel van de kritiek van het VN-Comité. Op twee specifieke onderdelen willen we ook graag nuancerings meegeven.

- *Onvrijwillige zorg*

De opmerkingen en aanbevelingen over onvrijwillige zorg die het Comité doet in paragraaf 33 tot en met 36 zijn lastig exact te duiden. Wij lezen het rapport zo dat onvrijwillige zorg gerechtvaardigd kan zijn, mits passend binnen het in paragraaf 34B beschreven robuuste kader. In die zin kunnen wij de aanbeveling onderschrijven, want naar onze indruk voorziet de *Wet zorg en dwang psychogeriatrische en verstandelijk gehandicapte cliënten (Wzd)* immers in zo'n robuust kader. Vanzelfsprekend moet alles op alles worden gezet om onvrijwillige zorg te voorkomen en naar alternatieven te blijven zoeken, maar soms is onvrijwillige zorg de beste zorg die op dat moment aan de cliënt kan worden geboden, omdat daarmee ernstig nadeel bij de cliënt wordt voorkomen. Of ernstig nadeel voor de omgeving, bijvoorbeeld andere cliënten of medewerkers. Als onvrijwillige zorg nodig is, dan is dit altijd met de minst ingrijpende vorm en zo kort mogelijk: er wordt altijd naar alternatieven gezocht en gestreefd naar zo snel mogelijke afbouw.

- *Klachtenregelingen*

Het VN-Comité beveelt (in paragraaf 36) aan om personen met een handicap in staat te stellen rechtstreeks klachten in te dienen, zonder afhankelijk te zijn van zorgverleners (die door het comité als tussenpersoon worden gezien). In onze zienswijze voldoet de klachtencommissie (KCOZ), die klachten op basis van de Wzd behandelt, hieraan. Zorgaanbieders zijn hierin geen 'tussenpersoon', maar slechts een 'doorgeefluik': zij sturen de klacht direct door naar de KCOZ, tenzij het om een klacht gaat in het kader van de *Wet Kwaliteit, klachten en geschillen gezondheidszorg (Wkkgz)*. Het onderscheid tussen de algemene klachtenregeling op basis van de Wkkgz en de specifieke klachtenregeling waarin de Wzd voorziet, zorgt in de praktijk voor onduidelijkheid. Wij pleiten daarom voor integratie van beide regelingen tot één klachtenregeling (dus één loket). Daarmee vereenvoudigt het klachtrecht en wordt voorkomen dat de cliënt van de ene naar de andere klachteninstantie moet worden verwezen.

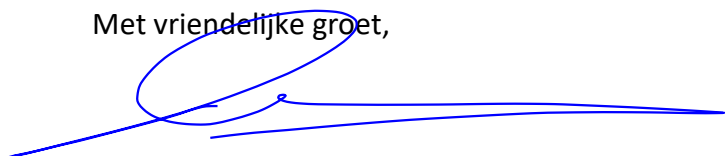
Ten slotte

In het verkiezingspamflet¹ dat wij in 2023 samen met de beroepsverenigingen uitbrachten, staan veel punten die ook van belang zijn bij dit debat. Die gaan onder andere over bestaanszekerheid en werk, leren en ontwikkelen, goede woonplekken en de toegankelijkheid van digitale toepassingen voor mensen met een beperking.

¹ <https://www.vgn.nl/nieuws/gehandicaptenzorg-vraagt-aandacht-van-politiek-den-haag>

Uiteraard zijn we van harte bereid een nadere toelichting op deze brief te geven of andere vragen te beantwoorden. Daarvoor kunt u contact opnemen met Stijn Verbruggen, coördinator Public Affairs, via sverbruggen@vgn.nl of 06-15 86 20 82. We wensen u een constructief debat toe. Twee miljoen mensen met een beperking en bijna tweehonderdduizend medewerkers in de gehandicaptenzorg rekenen op u.

Met vriendelijke groet,

Theo van Uum
Directeur